

Thành phần loài lưỡng cư, bò sát vùng Bắc Trung Bộ

Hoàng Ngọc Thảo^{1*}, Ngô Đắc Chứng², Hoàng Xuân Quang³

¹Khoa Khoa học tự nhiên, Trường Đại học Hồng Đức

²Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế

³Chi hội Lưỡng cư, bò sát Việt Nam

Ngày nhận bài 7/1/2019; ngày chuyển phân biện 11/1/2019; ngày nhận phân biện 15/2/2019; ngày chấp nhận đăng 2/5/2019

Tóm tắt:

Dựa trên các mẫu vật do nhóm nghiên cứu thu thập được ở khu vực Bắc Trung Bộ và các tài liệu đã công bố, các tác giả cập nhật danh sách các loài lưỡng cư, bò sát (LCBS) ở khu vực Bắc Trung Bộ gồm 303 loài thuộc 32 họ, 5 bộ, chiếm 40,62% tổng số loài LCBS hiện biết ở Việt Nam. Trong số đó có 41 loài bị đe dọa ở mức toàn cầu và 36 loài ở mức quốc gia. Kết quả nghiên cứu cập nhật bổ sung phân bố của 48 loài (20 loài lưỡng cư, 28 loài bò sát) cho khu vực Bắc Trung Bộ so với công bố năm 2009 của Nguyen Van Sang, et al.

Từ khóa: Bắc Trung Bộ, bò sát, lưỡng cư, thành phần loài.

Chỉ số phân loại: 1.6

Giới thiệu

Khu vực Bắc Trung Bộ có tọa độ địa lý từ 16°12'-20°40' vĩ độ Bắc, 104°25'-108°10' kinh độ Đông, gồm các tỉnh Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên - Huế. Diện tích toàn vùng 51.980 km², chiếm 26% diện tích cả nước. Đây là khu vực có khí hậu á nhiệt đới và nhiệt đới; điều kiện tự nhiên phân hóa đa dạng về cảnh quan, sinh cảnh và nơi sống; là nơi có tính đa dạng sinh học LCBS cao [1].

Những nghiên cứu về LCBS ở Bắc Trung Bộ trước đây vào cuối thế kỷ XIX và nửa đầu thế kỷ XX không nhiều, thường được công bố chung với Đông Dương, trong đó có Việt Nam (Bourret, 1938, 1941, 1942). Thời gian sau này có các nghiên cứu của nhiều tác giả khác nhau, điển hình như nghiên cứu của Hoàng Xuân Quang (1993) đã xác định được 128 loài LCBS ở Bắc Trung Bộ [2]; Nguyễn Văn Sáng, Hoàng Xuân Quang đã thống kê 85 loài ở Vườn quốc gia (VQG) Bến En [3]; Lê Nguyên Ngật và Hoàng Xuân Quang (2001) ghi nhận ở VQG Pù Mát 71 loài [4]; Nguyễn Văn Sáng (2007) đã thống kê khu hệ rắn vùng Bắc Trung Bộ có 36 loài [5]. Trong thời kỳ này có 3 đợt tổng kết về LCBS của Việt Nam vào các năm 1996, 2005 và 2009. Cho đến năm 2009, tổng số loài LCBS của khu vực Bắc Trung Bộ là 253 loài, gồm 89 loài lưỡng cư và 164 loài bò sát [5-15].

Sau năm 2009 tiếp tục có các nghiên cứu ở các VQG và Khu bảo tồn nhiên nhiên (BTTN) trong vùng: Hoàng Xuân Quang và cs. (2012) công bố nghiên cứu về ếch nhái bò sát ở VQG Bạch Mã gồm 108 loài [9]; Phạm Thế Cường và cs (2012) ghi nhận ở Khu BTTN Xuân Liên 70 loài [13]; Nguyễn Tài Thắng và cs ghi nhận 38 loài bò sát ở Khu BTTN Pù Luông [12]; Luu, et al. (2013) cập nhật danh sách LCBS ở VQG Phong Nha Kẻ Bàng gồm 151 loài [10]; Pham, et al. (2016) cập nhật danh sách

lưỡng cư ở Khu BTTN Xuân Liên gồm 50 loài [14]. Trên cơ sở tham khảo các tư liệu hiện có và các kết quả nghiên cứu từ năm 2009 trở lại đây, bài viết này cập nhật danh sách các loài LCBS hiện biết ở vùng Bắc Trung Bộ và hiện trạng bảo tồn các loài, góp phần vào công tác quản lý tài nguyên của địa phương.

Vật liệu và phương pháp nghiên cứu

- Các kết quả thực hiện nghiên cứu khảo sát thực địa từ năm 2009 đến nay ở khu vực Bắc Trung Bộ: VQG Phong Nha Kẻ Bàng (2011), Khu dự trữ sinh quyển Tây Nghệ An (2009-2012), VQG Bạch Mã (2012), VQG Pù Mát (2014), Khu BTTN Pù Hoạt (2015). Mẫu vật của các đợt khảo sát được lưu giữ tại Phòng thí nghiệm động vật, Trường Đại học Hồng Đức.

- Tham khảo thành phần loài LCBS Bắc Trung Bộ được công bố trong các công trình của Rowley, et al. (2011, 2017) [6, 7], Nguyễn Kim Tiến và nnk (2011) [8], Luu Quang Vinh, et al. (2013) [10], Đậu Quang Vinh và nnk (2013) [11], Nguyễn Tài Thắng và nnk (2015) [12], Pham The Cuong, et al. (2013, 2016) [13, 14] để cập nhật bổ sung danh sách LCBS Bắc Trung Bộ.

- Danh sách các loài LCBS có phân bố ở Bắc Trung Bộ theo tài liệu của Nguyen Van Sang, et al. (2009) [15].

- Hệ thống sắp xếp và tên khoa học các loài ếch nhái cập nhật theo Frost (2018) [16]; các loài bò sát theo P. Uetz (2018) [17].

- Tình trạng bảo tồn các loài: theo Sách Đỏ Việt Nam (2007) [18] và Danh lục Đỏ IUCN (2018) [19].

- Danh sách các loài LCBS được sắp xếp theo thứ tự sau:

+ Tên khoa học

+ Tên phổ thông/phân bố (1=Thanh Hóa; 2=Nghệ An;

* Tác giả liên hệ: Email: hoangngocthao@hdu.edu.vn

Species composition of amphibians and reptiles in the North Central Vietnam

Ngoc Thao Hoang^{1*}, Dac Chung Ngo², Xuan Quang Hoang³

¹Department of Natural Sciences, Hong Duc University

²University of Education, Hue University

³Amphibian Society, Reptile Vietnam

Received 7 January 2019; accepted 2 May 2019

Abstract:

Based on specimens collected from the North Central Vietnam and published reports, we provide an updated review of the species composition of amphibians and reptiles in the North Central Vietnam including 303 species belonging to 32 families and 5 orders, accounting for 40.62 percent of the herpetofauna currently known in Vietnam. Among them, there are 41 globally threatened species and 36 nationally endangered species. These study results also complement the distribution of 48 species (20 amphibian species, 28 reptilian species) in the North Central Vietnam compared with the publication of Nguyen Van Sang, et al. (2009).

Keywords: amphibians, North Central Vietnam, reptiles, species composition.

Classification number: 1.6

3=Hà Tĩnh; 4=Quảng Bình; 5=Quảng Trị; 6=Thừa Thiên - Huế / M (mẫu vật) hoặc [TL=số thứ tự tài liệu tham khảo] / Tình trạng bảo tồn theo SĐVN 2007 / Tình trạng bảo tồn theo Danh lục Đỏ IUCN (2018).

Kết quả và thảo luận

Thành phần loài LCBS vùng Bắc Trung Bộ

Kết quả tổng hợp thành phần loài LCBS ở vùng Bắc Trung Bộ được dẫn ra trong danh sách sau:

LƯỠNG CƯ

Anura - Bộ Không đuôi

Bufo - Họ Cóc

1. *Bufo cryptotympanicus* Liu and Hu, 1962

Cóc màng nhĩ ẩn / 3 / M / NT

2. *Bufo pageoti* Bourret, 1937

Cóc Pa-gio / 2 / [15] / EN / NT

3. *Duttaphrynus melanostictus* (Schneider, 1799)

Cóc nhà / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

4. *Ingerophrynus galeatus* (Günther, 1864)

Cóc rừng / 1, 2, 3, 4, 6 / M / VU

5. *Ingerophrynus macrotis* (Boulenger, 1887)

Cóc tai to / 1, 3, 4, 6 / M

Dicroglossidae - HọẾch nhái thực

6. *Fejervarya limnocharis* (Gravenhorst, 1829)

Ngôc / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

7. *Hoplobatrachus rugulosus* (Wiegmann, 1834)

Ếch đồng / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

8. *Limnonectes bannaensis* Ye, Fei, and Jiang, 2007

Ếch nhèo / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

9. *Limnonectes gyldenstolpei* (Andersson, 1916)

Ếch Gin-den-x-ton-pi / 4 / [10]

10. *Limnonectes khammonensis* (Smith, 1929)

Ếch Khăm muôn / 2, 3, 6 / [15]

11. *Limnonectes poilani* (Bourret, 1942)

Ếch poi-lan / 4, 5, 6 / M

12. *Limnonectes limborgi* (Sclater, 1892)

Ếch Lim-bor / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

13. *Nanorana aenea* (Smith, 1922)

Ếch đồi Chang / 2 / M

14. *Nanorana yunnanensis* (Anderson, 1879)

Ếch gai Vân Nam / 2 / [15] // EN

15. *Quasipaa boulengeri* (Günther, 1889)

Ếch gai Bau-len-gơ / 2 / [15] // EN

16. *Quasipaa spinosa* (David, 1875)

Ếch gai / 2 / M / EN / VU

17. *Quasipaa delacouri* (Angel, 1928)

Ếch gai de-la-cua / 1, 2, 6 / [15] / EN

18. *Quasipaa verrucospinosa* (Bourret, 1937)

Ếch gai sần / 1, 2, 3, 5, 6 / M // NT

19. *Occidozyga lima* (Gravenhorst, 1829)

Cóc nước sần / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

20. *Occidozyga martensii* (Peters, 1867)

Cóc nước mác ten / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

21. *Occidozyga vittata* (Andersson, 1942)

Cóc nước sọc / 6 / [15]

Hylidae - Họ Nhái bén

22. *Hyla annectans* (Jerdon, 1870)

Nhái bén đỉnh / 6 / [15]

23. *Hyla simplex* Boettger, 1901

Nhái bén nhỏ / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

Megophryidae - Họ Cóc bùn

24. *Leptobranchella aerea* (Rowley, Stuart, Richards, Phimmachak, and Sivongxay, 2010)

Cóc mây A-e-rea / 1, 2, 4 / M

25. *Leptobranchella eos* (Ohler, Wollenberg, Grosjean, Hendrix, Vences, Ziegler, and Dubois, 2011)

Cóc mây E-os / 1, 2 / [14]

26. *Leptobranchella minima* (Taylor, 1962)

Cóc mây nhỏ / 1 / [14]

27. *Leptolalax pelodytoides* (Boulenger, 1893)

Cóc mây bùn / 2, 3, 4, 6 / M

28. *Leptobranchella pluvialis* (Ohler, Marquis, Swan, and Grosjean, 2000)

Cóc mây nhỏ / 1 / [14]

29. *Leptobranchella puhoatensis* (Rowley, Dau, and Cao, 2017)

Cóc mây Pù Hoạt / 2 / [7]

30. *Leptobranchella tuberosa* (Inger, Orlov, and Darevsky, 1999)

Cóc mây sần / 6 / [15]

31. *Leptobranchium banae* Lathrop, Murphy, Orlov, and Ho, 1998

Cóc mây Ba na / 6 / [15]

32. *Leptobranchium chapaense* (Bourret, 1937)

Cóc mà Sa Pa / 1, 2, 3, 4, 6 / M

33. *Megophrys gerti* (Ohler, 2003)

Cóc mắt Got / 6 / [15]

34. *Megophrys hansi* (Ohler, 2003)
Cóc núi han-x / 1, 3, 4, 6 / M
35. *Megophrys intermedia* Smith, 1921
Cóc mắt trung gian / 4, 6 / M
36. *Megophrys latidactyla* Orlov, Poyarkov, and Nguyen, 2015
Cóc mắt ngón chân rộng / 2 / [20]
37. *Megophrys major* Boulenger, 1908
Cóc mắt lớn / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
38. *Megophrys microstoma* (Boulenger, 1903)
Cóc núi miệng nhỏ / 1, 5, 6 / M
39. *Megophrys pachyproctus* Huang, 1981
Cóc mây gai mí / 2, 3 / M
40. *Ophryophryne pachyproctus* Kou, 1985
Cóc núi / 1, 2, 3, 5, 6 / M
41. *Megophrys palpebralespinosa* Bourret, 1937
Cóc mây bắc bộ / 2, 3 / M / CR
- Microhylidae - Họ Nhái bầu**
42. *Kalophrynus interlineatus* (Blyth, 1855)
Cóc đốm / 2, 4, 6
43. *Kaloula pulchra* Gray, 1831
Ễnh ương / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
44. *Microhyla annamensis* Smith, 1923
Nhái bầu trung bộ / 1, 3, 4, 5, 6 / M / VU
45. *Microhyla berdmorei* (Blyth, 1856)
Nhái bầu béc mơ / 1, 3, 4, 6 / M
46. *Microhyla butleri* Boulenger, 1900
Nhái bầu bút lơ / 1, 2, 3, 4, 6 / M
47. *Microhyla fissipes* Boulenger, 1884
Nhái bầu hoa / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
48. *Microhyla heymonsi* Vogt, 1911
Nhái bầu hây môn / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
49. *Microhyla marmorata* Bain and Nguyen, 2004
Nhái bầu hoa cương / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
50. *Microhyla picta* Schenkel, 1901
Nhái bầu vẽ / 1, 3 / [15]
51. *Microhyla pulchra* (Hallowell, 1861)
Nhái bầu vân / 1, 2, 3, 4, 6
52. *Micryletta inornata* (Boulenger, 1890)
Nhái bầu trơn / 1, 3, 4 / [15]
- Ranidae - Họ Ếch nhái**
53. "*Hylarana*" *attigua* (Inger, Orlov, and Darevsky, 1999)
Ếch at-ti-gua / 3, 4, 5, 6 / M
54. *Amolops compotrix* (Bain, Stuart, and Orlov, 2006)
Ếch com-po-trix / 2 / M
55. *Amolops cremnobatus* Inger and Kottelat, 1998
Ếch bám đá Lào / 1, 2, 3, 4, 6 / M
56. *Amolops mengyangensis* Wu and Tian, 1995
Ếch bám đá meng-yang / 2 / M
57. *Amolops ricketti* (Boulenger, 1899)
Ếch bám đá / 2, 4, 6 / M
58. *Hylarana erythraea* (Schlegel, 1837)
Chàng xanh / 6 / M
59. *Hylarana macrodactyla* Günther, 1858
Chàng hiu / 1, 2, 3, 4, 6 / M
60. *Hylarana taipehensis* (Van Denburgh, 1909)
Chàng dài bắc / 1, 2, 3, 4, 6 / M
61. *Indosylvirana milleti* (Smith, 1921)
Chàng Mí lê / 6 / M
62. *Nidirana chapaensis* (Bourret, 1937)
Chàng Sa Pa / 1, 2, 3, 4 / M
63. *Odorrana absita* (Stuart and Chan-ard, 2005)
Ếch mõm ap-si-ta / 6 / [15]
64. *Odorrana andersonii* (Boulenger, 1882)
Chàng an đéc sơn / 1, 2, 3, 4, 6 / M / VU
65. *Odorrana bacboensis* (Bain, Lathrop, Murphy, Orlov, and Ho, 2003)
Ếch bắc bộ / 1, 2 / M
66. *Odorrana banaorum* (Bain, Lathrop, Murphy, Orlov, and Ho, 2003)
Ếch Ba na / 3 / [15]
67. *Odorrana chapaensis* (Bourret, 1937)
Ếch bám đá Sa Pa / 6 / M / NT
68. *Odorrana chloronota* (Günther, 1876)
Ếch xanh / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
69. *Odorrana khalam* (Stuart, Orlov, and Chan-ard, 2005)
Ếch ta bu / 6 / [15]
70. *Odorrana morafkai* (Bain, Lathrop, Murphy, Orlov, and Ho, 2003)
Ếch Mo-rap-ka / 1, 3, 6 / M
71. *Odorrana nasica* (Boulenger, 1903)
Ếch mõm / 1, 2, 3, 6 / M
72. *Odorrana orba* (Stuart and Bain, 2005)
Ếch mỏ côi / 2, 3, 6 / M
73. *Odorrana schmackeri* (Boettger, 1892)
Ếch S-mac-ko / 3 / [15]
74. *Odorrana tiannanensis* (Yang and Li, 1980)
Ếch Ti-an-nan / 1, 2, 3, 4 / [14, 15]
75. *Rana johnsi* Smith, 1921
Hiu hiu / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
76. *Sylvirana guentheri* (Boulenger, 1882)
Châu / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
77. *Sylvirana maosonensis* (Bourret, 1937)
Chàng mẫu sơn / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
78. *Sylvirana nigrovittata* (Blyth, 1856)
Ếch suối / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
- Rhacophoridae - Họ Ếch cây**
79. *Chiromantis doriae* (Boulenger, 1893)
Nhái cây Đô ri / 2 / M
80. *Chiromantis laevis* (Smith, 1924)
Nhái cây nhẵn / 2 / M
81. *Feihyla vittata* (Boulenger, 1887)
Nhái cây sọc / 2, 3, 4, 6 / [11, 15]
82. *Gracixalus jinxiuensis* (Hu, 1978)
Nhái cây Jin-xiu / 2, 4 / M / VU
83. *Gracixalus quang* Rowley, Dau, Nguyen, Cao, and Nguyen, 2011
Nhái cây quang / 1, 2 / VU
84. *Gracixalus quyeti* (Nguyen, Hendrix, Böhme, Vu, and Ziegler, 2008)
Nhái cây quyết / 4 / [10] / EN
85. *Gracixalus supercornutus* (Orlov, Ho, and Nguyen, 2004)
Nhái cây sừng / 6 / [15] / NT
86. *Kurixalus ananjevae* (Matsui and Orlov, 2004)
Nhái cây An-na / 2, 3 / [11, 15]
87. *Kurixalus banaensis* (Bourret, 1939)
Nhái cây ba na / 1, 4, 5, 6 / M
88. *Kurixalus bisacculus* (Taylor, 1962)
Nhái cây bi-sac / 1, 2, 4 / [10, 11, 14]
89. *Kurixalus verrucosus* (Boulenger, 1893)
Ếch cây sần nhỏ / 1, 2, 3, 4, 6 / [15]
90. *Polypedates megacephalus* Hallowell, 1861
Ếch cây đầu to / 1, 4 / [10, 14]
91. *Polypedates mutus* (Smith, 1940)
Ếch cây Mi-an-ma / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
92. *Raorchestes gryllus* (Smith, 1924)
Nhái cây dế / 1 / [15] / VU
93. *Raorchestes parvulus* (Boulenger, 1893)
Nhái cây tí hon / 1, 2, 5 / M

94. *Rhacophorus annamensis* Smith, 1924
Ếch cây trung bộ / 4, 5, 6 / M
95. *Rhacophorus dennysi* Blanford, 1881
Châu chàng xanh đốm / 2, 3, 4 / M
96. *Rhacophorus exechopygus* Inger, Orlov, and Darevsky, 1999
Ếch cây nếp da mông / 4, 5, 6 / M
97. *Rhacophorus feae* Boulenger, 1893
Ếch cây phê / 2, 6 / EN / M
98. *Rhacophorus kio* Ohler and Delorme, 2006
Ếch cây kio / 1, 2, 3, 4, 6 / M / EN
99. *Rhacophorus orlovi* Ziegler and Köhler, 2001
Ếch cây Ooc-lop / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
100. *Rhacophorus rhodopus* Liu and Hu, 1960
Ếch cây mảng bơi đỏ / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
101. *Rhacophorus robertingeri* Orlov, Poyarkov, Vassilieva, Ananjeva, Nguyen, Sang, and Geissler, 2012
Ếch cây Ro-bet-tin-go / 2, 4, 6 / M
102. *Rhacophorus smaragdinus* (Blyth, 1852)
Ếch cây Sa-ma-ra / 2 / [11]
103. *Theloderma albopunctatum* (Liu and Hu, 1962)
Ếch cây sần / 1 / [15]
104. *Theloderma asperum* (Boulenger, 1886)
Ếch cây sần A-x-pơ / 1, 2, 3, 4, 5 / M
105. *Theloderma corticale* (Boulenger, 1903)
Ếch cây sần bắc bộ / 2, 3, 4 / M / EN
106. *Theloderma gordonii* Taylor, 1962
Ếch cây sần Go-don / 2 / [11]
107. *Theloderma truongsongense* (Orlov and Ho, 2005)
Ếch cây sần Trường Sơn / 4, 5, 6 / [15]
108. *Theloderma vietnamense* Poyarkov, Orlov, Moiseeva, Pawangkhanant, Ruangsuvan, Vassilieva, Galoyan, Nguyen, and Gogoleva, 2015
Ếch cây sần Việt Nam / 4 / [15]
- Caudata - Bộ Có đuôi**
- Salamandridae - Họ Cá cóc**
109. *Tylototriton notialis* Stuart, Phimmachak, Sivongxay, and Robichaud, 2010
Cá cóc lào / 1, 2 / M // VU
- Gymnophiona - Bộ Không chân**
- Ichthyophiidae - Họ Ếch giun**
110. *Ichthyophis bannanicus* Yang, 1984
Ếch giun ban-na / 1, 6 / [14, 15] / VU
- BỒ SÁT**
- Testudines - Bộ Rùa**
- Testudinidae - Họ Rùa núi**
1. *Indotestudo elongata* (Blyth, 1854)
Rùa núi vàng / 1, 2, 3, 4 / M / EN / EN
2. *Manouria impressa* (Günther, 1882)
Rùa núi viên / 1, 2, 3, 4, 6 / M / VU / VU
- Geoemydidae - Họ Rùa đầm**
3. *Cuora bourreti* Obst & Reimann, 1994
Rùa hộp bua-re / 2, 3, 4, 6 / [15] // CR
4. *Cuora cyclornata* (Blanck, McCord & Le Minh, 2006)
Rùa vàng / 1, 2, 3, 4, 5 / M / CR / CR
5. *Cuora galbinifrons* Bourret, 1939
Rùa hộp trán vàng / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / EN / CR
6. *Cuora mouhoitii* (Gray, 1862)
Rùa sa nhân / 1, 2, 3, 4, 6 / M // EN
7. *Cyclemys oldhami* Gray, 1863
Rùa đất Au-ham / 2, 3, 4, 5, 6 / [15]
8. *Geoemyda spengleri* (Gmelin, 1789)
Rùa đất Spengle / 1, 2, 3 / [15] // EN
9. *Heosemys grandis* (Gray, 1860)
Rùa đất lớn / 4 / [15] / VU / VU
10. *Malayemys subtrijuga* (Schlegel & Muller, 1845)
Rùa ba gờ / 4 / [15] / VU / VU
11. *Mauremys mutica* (Cantor, 1842)
Rùa càm / 2, 3, 4, 5 / M // EN
12. *Mauremys nigricans* (Gray, 1834)
Rùa đầm cổ đỏ / 2 / [15] // EN
13. *Mauremys sinensis* (Gray, 1834)
Rùa cổ sọc / 1, 2, 3, 4 / M // EN
14. *Sacalia quadriocellata* (Siebenrock, 1903)
Rùa bốn mắt / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M // EN
- Platysternidae - Họ Rùa đầu to**
15. *Platysternon megacephalum* Gray, 1831
Rùa đầu to / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / EN / EN
- Trionychidae - Họ Ba ba**
16. *Amyda cartilaginea* (Boddaert, 1770)
Ba ba nam bộ / 5 / [15] // VU
17. *Palea steindachneri* (Siebenrock, 1906)
Ba ba gai / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / VU / EN
18. *Pelochelys cantorii* Gray, 1864
Già / 2 / [15] / EN / EN
19. *Pelodiscus sinensis* (Wiegmann, 1835)
Ba ba tron / 1, 2, 6 / M // VU
20. *Rafetus swinhoei* (Gray, 1873)
Già Sin-hoe / 1 / [15] / CR / CR
- Squamata - Bộ Có vảy**
- Agamidae - Họ Nhông**
21. *Physignathus cocincinus* Cuvier, 1829
Rồng đất / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / VU
22. *Acanthosaura capra* Günther, 1861
Ô rô Capra / 2, 4, 5, 6
23. *Acanthosaura lepidogaster* (Cuvier, 1829)
Ô rô vảy / 1, 2, 3, 4, 5, 6
24. *Acanthosaura nataliae* Orlov, Trung & Sang, 2006
Nhông Natalia / 1, 2, 5, 6
25. *Calotes emma* Gray, 1845
Nhông Emma / 1, 2, 3, 4, 5, 6
26. *Calotes mystaceus* Duméril & Bibron, 1837
Nhông xám / 2, 3, 5, 6 / M
27. *Calotes versicolor* (Daudin, 1802)
Nhông xanh / 1, 2, 3, 5, 6 / M
28. *Draco maculatus* (Gray, 1845)
Thằn lằn bay đốm / 1, 2, 3, 4, 6 / M
29. *Pseudocalotes brevipes* (Werner, 1904)
Nhông Việt Nam / 6 / M
30. *Pseudocalotes microlepis* (Boulenger, 1888)
Nhông vảy nhỏ / 6 / M
31. *Leiolepis belliana* (Hardwicke & Gray, 1827)
Nhông cát be li / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
32. *Leiolepis guentherpetersi* Darevskt & Kupriyanova, 1993
Nhông cát sọc / 6 / [15]
33. *Leiolepis guttata* Cuvier, 1829
Nhông cát gut-ta / 6 / [15]
34. *Leiolepis reevesii* (Gray, 1831)
Nhông cát ri-vo / 1, 2, 3, 5, 6 / M / VU
- Gekkonidae - Họ Tắc kè**
35. *Cyrtodactylus chauquangensis* Quang, Orlov, Ananjeva, Johns, Ngoc Thao & Quang Vinh, 2007
Thạch sùng ngón Châu Quang / 2 / M
36. *Cyrtodactylus cryptus* Heidrich, Rösler, Thanh, Böhme & Ziegler, 2007
Thạch sùng ngón ẩn / 4 / [15]
37. *Cyrtodactylus irregularis* (Smith, 1921)
Thạch sùng ngón vằn lưng / 1 / [15]
38. *Cyrtodactylus phongnhakebangensis* Ziegler, Rösler,

- Herrmann & Thanh, 2003
 Thạch sùng ngón Phong Nha - Kê Bàng / 4 / [15]
 39. *Cyrtodactylus pseudoquadrivirgatus* Rösler, Nguyen, Vu, Ngo & Ziegler, 2008
 Thạch sùng ngón già bốn vạch / 5, 6 / M
 40. *Cyrtodactylus puhuensis* Nguyen, Yang, Thi Le, Nguyen, Orlov, Hoang, Nguyen, Jin, Rao, Hoang, Che, Murphy & Xhang, 2014
 Thạch sùng ngón Pù Hu / 1 / [21]
 41. *Cyrtodactylus roesleri* Ziegler, Nazarov, Orlov, Nguyen, Vu, Dang, Dinh & Schmitz, 2010
 Thạch sùng ngón Ro-x-lo / 4 / [10]
 42. *Gehyra mutilata* (Wiegmann, 1834)
 Thạch sùng cụt / 1, 2, 3, 6 / M
 43. *Gekko chinensis* Gray, 1842
 Tắc kè Trung Quốc / 2 / M
 44. *Gekko gecko* (Linnaeus, 1758)
 Tắc kè / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / VU
 45. *Gekko palmatus* Boulenger, 1907
 Tắc kè chân vịt / 2, 4 / M
 46. *Gekko reevesii* (Gray, 1831)
 Tắc kè Ri-vơ / 4 / [10]
 47. *Gekko scientiadventura* Rösler, Ziegler, Vu, Herrmann & Böhme, 2004
 Tắc kè Phong Nha - Kê Bàng / 4 / [15]
 48. *Hemidactylus bowringii* (Gray, 1845)
 Thạch sùng Bau-ring / 6 / M
 49. *Hemidactylus frenatus* Duméril & Bibron, 1836
 Thạch sùng đuôi sần / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
 50. *Hemidactylus garnotii* Duméril & Bibron, 1836
 Thạch sùng đuôi đẹp / 6 / M
 51. *Hemidactylus karenorum* (Theobald, 1868)
 Thạch sùng ka-ren / 4, 5 / M
 52. *Hemidactylus platyrurus* (Schneider, 1797)
 Thạch sùng đuôi đẹp / 6 / M
 53. *Hemidactylus vietnamensis* Darevsky, Kurriyanova & Roshchin, 1984
 Thạch sùng Việt Nam / 1, 2 / M
 54. *Hemiphyllodactylus typus* Bleeker, 1860
 Thạch sùng nửa lá / 6 / M
 55. *Ptychozoon lionotum* Annandale, 1905
 Thạch sùng đuôi thùy / 4 / M
Lacertidae - Họ Thằn lằn chính thức
 56. *Takydromus hani* Chou, Truong & Pauwels, 2001
 Liu điu xanh / 3, 4, 6 / M
 57. *Takydromus kuehnei* Van Denburgh, 1909
 Liu điu ku-mi / 1, 2, 3 / M
 58. *Takydromus sexlineatus* Daudin, 1802
 Liu điu chi / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
Scincidae - Họ Thằn lằn bóng
 59. *Emoia atrocostata* (Lesson, 1830)
 Thằn lằn rừng ngấp mẫn / 4, 5, 6 / [15]
 60. *Emoia laobaoense* Bourret, 1937
 Thằn lằn e-mo Lao Bào / 5 / [15]
 61. *Lygosoma boehmei* Ziegler, Schmitz, Heidrich, Vu & Nguyen, 2007
 Thằn lằn chân ngắn Bue-me / 4 / [15]
 62. *Lygosoma bowringii* (Günther, 1864)
 Thằn lằn chân ngắn bao-rin / 2, 6 / M
 63. *Lygosoma quadrupes* (Linnaeus, 1766)
 Thằn lằn chân ngắn thường / 1, 2, 4, 6 / M
 64. *Eutropis chapaensis* (Bourret, 1937)
 Thằn lằn bóng Sa Pa / 1, 2, 3, 6 / M
 65. *Eutropis longicaudata* (Hallowell, 1857)
 Thằn lằn bóng đuôi dài / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
 66. *Eutropis macularia* (Blyth, 1853)
 Thằn lằn bóng đốm / 1, 3, 4, 5, 6 / M
 67. *Eutropis multifasciata* (Kuhl, 1820)
 Thằn lằn bóng hoa / 1, 2, 3, 5, 6 / M
 68. *Leptoseps poilani* (Bourret, 1937)
 Thằn lằn chân ngắn Poa-lan / 5, 6 / [15]
 69. *Lipinia vittigera* (Boulenger, 1894)
 Thằn lằn vạch / 6 / [15]
 70. *Scincella apraefrontalis* Nguyen, Nguyen, Böhme & Ziegler, 2010
 Thằn lằn cổ Hữu Liên / 2 / M
 71. *Scincella melanosticta* (Boulenger, 1887)
 Thằn lằn cổ đốm đen / 4 / [10, 15]
 72. *Scincella reevesii* (Gray, 1838)
 Thằn lằn cổ Ri-vơ / 1, 2, 3, 6 / M
 73. *Scincella rufocaudata* (Darevsky & Nguyen Van Sang, 1983)
 Thằn lằn Phe-no đuôi đỏ / 4, 6 / [10, 15]
 74. *Sphenomorphus buenloicus* Darevsky & Nguyen Van Sang, 1983
 Thằn lằn Phe-no buồn lười / 3, 4 / [15]
 75. *Sphenomorphus cryptotis* Darevsky, Orrlov & Cuc, 2004
 Thằn lằn Phe-no tai lõm / 2 / M
 76. *Sphenomorphus indicus* (Gray, 1853)
 Thằn lằn Phe-no Ấn Độ / 1, 3, 4, 6 / M
 77. *Sphenomorphus maculatus* (Blyth, 1853)
 Thằn lằn Phe-no đốm / 3 / [15]
 78. *Sphenomorphus tetradactylus* (Darevsky & Orlov, 2005)
 Thằn lằn Phe-no bốn ngón / 4 / [10]
 79. *Sphenomorphus tridigitus* (Bourret, 1939)
 Thằn lằn Phe-no ba ngón / 4, 6 / [15]
 80. *Tropidophorus baviensis* Bourret, 1939
 Thằn lằn tai ba vì / 2 / M
 81. *Tropidophorus bermorei* (Blyth, 1853)
 Thằn lằn tai Bec-mơ / 2, 3, 5 / M
 82. *Tropidophorus cocincinensis* Duméril & Bibron, 1839
 Thằn lằn tai nam bộ / 4, 5, 6 / M
 83. *Tropidophorus hainanus* Smith, 1923
 Thằn lằn tai Hải Nam / 3 / [15]
 84. *Tropidophorus noggei* Ziegler, Thanh & Thanh, 2005
 Thằn lằn tai Noc-gi / 4 / [15]
 85. *Ateuchosaurus chinensis* Gray, 1845
 Thằn lằn chân ngắn Trung Quốc / 2 / M
 86. *Plestiodon elegans* (Boulenger, 1887)
 Thằn lằn tốt mã Thượng Hải / 1, 2 / M
 87. *Plestiodon quadrilineatus* Blyth, 1853
 Thằn lằn tốt mã bốn vạch / 1, 2, 3, 4, 6 / M
 88. *Plestiodon tamsaensis* (Bourret, 1937)
 Thằn lằn tốt mã Tam Đảo / 2 / [15]
Anguillidae - Họ Thằn lằn rắn
 89. *Dopasia gracilis* (Gray, 1845)
 Thằn lằn rắn / 4 / M
 90. *Dopasia harti* (Boulenger, 1899)
 Thằn lằn rắn hạc / 2 / M
 91. *Dopasia sokolovi* (Darevsky & Nguyen Van Sang, 1983)
 Thằn lằn rắn So-ko-lop / 6 / M
Varanidae - Họ Kỳ đà
 92. *Varanus nebulosus* (Gray, 1831)
 Kỳ đà vân / 5, 6 / [15] EN
 93. *Varanus salvator* (Laurenti, 1768)
 Kỳ đà hoa / 1, 2, 3, 4, 6 / M / EN
Cylindrophiiidae - Họ Rắn hai đầu
 94. *Cylindrophis ruffus* (Laurenti, 1768)
 Rắn trun, rắn hai đầu / 4, 5, 6 / [15]

Pythonidae - Họ Trăn

95. *Malayopython reticulatus* (Schneider, 1801)

Trăn gấm / 3, 4, 6 / [15] / CR

96. *Python molurus* (Linnaeus, 1758)

Trăn đất / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / A / CR / VU

Xenopeltidae - Họ Rắn mông

97. *Xenopeltis hainanensis* Hu & Zhao, 1972

Rắn mông Hải Nam / 3, 4 / [15]

98. *Xenopeltis unicolor* Reinwardt, 1827

Rắn mông / 1, 2, 3, 4, 5 / M

Colubridae - Họ Rắn nước

99. *Ahaetulla prasina* (Boie, 1827)

Rắn roi thường / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

100. *Chrysopelea ornata* (Shaw, 1802)

Rắn cườm / 2,4,5 / M

101. *Dendrelaphis ngansonensis* (Bourret, 1935)

Rắn leo cây Ngân Sơn / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / [15]

102. *Dendrelaphis pictus* (Gmelin, 1789)

Rắn leo cây / 2, 4, 5, 6 / M

103. *Calamaria buchi* Marx & Inger, 1955

Rắn mai gấm búc / 3 / [15]

104. *Calamaria concolor* Orlov, Truong, Tao, Ananjeva & Cuc, 2010

Rắn mai gấm đồng màu / 6 / [22]

105. *Calamaria pavementata* Duméril, Bibron & Duméril, 1854

Rắn mai gấm lát / 2, 3, 4, 5, 6 / M

106. *Calamaria septentrionalis* Boulenger, 1890

Rắn mai gấm bắc / 1, 2, 3, 4 / [15]

107. *Calamaria thanhi* Ziegler & Quyet, 2005

Rắn mai gấm thanh / 4 / [15]

108. *Archelaphe bella* (Stanley, 1917)

Rắn sọc đốm tím / 3 / [15]

109. *Boiga bourreti* Tillack, Ziegler & Khac Quyet, 2004

Rắn rào bua-re / 4 / [15] / EN

110. *Boiga cyanea* (Duméril, Bibron & Duméril, 1854)

Rắn rào xanh / 1 / [8]

111. *Boiga guangxiensis* Wen, 1998

Rắn rào quang tây / 4 / [15]

112. *Boiga kraepelini* Stejneger, 1902

Rắn rào k-ra-pe-lin / 2, 3, 6 / [15]

113. *Boiga multomaculata* (Boie, 1827)

Rắn rào đốm / 2, 3, 4, 5, 6 / M

114. *Coelognathus flavolineatus* (Schlegel, 1837)

Rắn sọc vàng / 6 / M

115. *Coelognathus radiatus* (Boie, 1827)

Rắn sọc dưa / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / VU

116. *Cyclophiops major* (Günther, 1858)

Rắn đai lớn / 4 / [15]

117. *Cyclophiops multicinctus* (Roux, 1907)

Rắn nhiều đai / 3, 4, 5, 6 / M

118. *Dryocalamus davisonii* (Blanford, 1878)

Rắn dê / 4, 5 / [15]

119. *Elaphe moellendorffi* (Boettger, 1886)

Rắn sọc đuôi khoanh / 2, 3, 4, 5 / M / VU

120. *Elaphe taeniura* (Cope, 1861)

Rắn sọc đuôi / 3, 4, 6 / [15]

121. *Euprepiophis mandarinus* (Cantor, 1842)

Rắn sọc quan / 3 / [15] / VU

122. *Gonyosoma boulengeri* (Mocquard, 1897)

Rắn vôi / 3, 4, 6 / M

123. *Gonyosoma frenatum* (Gray, 1853)

Rắn sọc má / 4 / [15]

124. *Gonyosoma oxycephalum* (Boie, 1827)

Rắn đuôi dò / 4 / [15]

125. *Gonyosoma prasinum* (Blyth, 1854)

Rắn sọc xanh / 2, 4, 6 / M / VU

126. *Liopeltis frenatus* (Günther, 1858)

Rắn đai má / 4 / [15]

127. *Lycodon fasciatus* (Anderson, 1879)

Rắn khuyết đốm / 3, 4 / [15]

128. *Lycodon futsingensis* (Pope, 1928)

Rắn khuyết Fut-sin-gơ / 4 / [10]

129. *Lycodon paucifasciatus* Rendahl in Smith, 1943

Rắn khuyết ít đốm / 4, 6 / [10, 15] / VU

130. *Lycodon rosozonatus* (Hu & Zhao, 1972)

Rắn lệch đầu hồng / 4, 5 / [10, 15]

131. *Lycodon rufozonatus* Cantor, 1842

Rắn lệch đầu hoa / 3, 4, 5 / [10, 15]

132. *Lycodon ruhstrati* (Fischer, 1886)

Rắn khuyết đài loan / 1, 3, 4 / [15]

133. *Lycodon septentrionalis* (Günther, 1875)

Rắn lệch đầu thâm / 2, 3, 4, 6 / [15]

134. *Lycodon subcinctus* Boie, 1827

Rắn khuyết đai / 1 / [15]

135. *Oligodon barroni* (Smith, 1916)

Rắn khiếm ba-ron / 6 / [15]

136. *Oligodon chinensis* (Günther, 1888)

Rắn khiếm trung quốc / 2, 3, 4 / M

137. *Oligodon cinereus* (Günther, 1864)

Rắn khiếm xám / 2, 3, 4, 5, 6 / M

138. *Oligodon eberhardti* Pellegrin, 1910

Rắn khiếm E-be-hac / 6 / M

139. *Oligodon fasciolatus* (Günther, 1864)

Rắn khiếm đuôi vòng / 2, 3, 5, 6 / M

140. *Oligodon taeniatus* (Günther, 1861)

Rắn khiếm vạch / 2, 4 / M

141. *Oreocryptophis porphyraceus* (Cantor, 1839)

Rắn sọc đốm đỏ / 4 / [10, 15]

142. *Ptyas carinata* (Günther, 1858)

Rắn rào gờ / 2, 6 / M

143. *Ptyas korros* (Schlegel, 1837)

Rắn rào thường / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / EN

144. *Ptyas mucosa* (Linnaeus, 1758)

Rắn rào trâu / 1, 2, 3, 4 / M / EN

145. *Sibynophis chinensis* (Günther, 1889)

Rắn rồng trung quốc / 5, 6 / M

146. *Sibynophis collaris* (Gray, 1853)

Rắn rồng cổ đen / 2, 3, 4, 5, 6 / M

Lamprophiidae - Họ Rắn hổ đất

Psammophiinae

147. *Psammodynastes pulverulentus* (Boie, 1827)

Rắn hổ đất nâu / 1, 2, 3, 4, 6 / M

Natricidae - Họ Rắn sài

148. *Amphiesma stolatum* (Linnaeus, 1758)

Rắn sài thường / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

149. *Amphiesmoides ornaticeps* (Werner, 1924)

Rắn sài Or-na-ti-cep / 2 / [23]

150. *Hebius andreae* (Ziegler & Le Khac Quyet, 2006)

Rắn sài an-d-re-a / 4 / [15]

151. *Hebius boulengeri* (Gresitt, 1937)

Rắn sài bau-len-go / 6 / [15]

152. *Hebius khasiense* (Boulenger, 1890)

Rắn sài kha-si / 2, 4, 5, 6 / M

153. *Hebius leucomystax* (David, Bain, Quang Truong, Orlov,

Vogel, Ngoc Thanh & Ziegler, 2007)

Rắn sài mép trắng / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

154. *Hebius modestum* (Günther, 1875)

Rắn sài tron / 3 / M

155. *Opisthotropis lateralis* Boulenger, 1903
Rắn trán bên / 6 / M
156. *Parahelicops annamensis* Bourret, 1934
Rắn bình mũi trung bộ / 4 / [10]
157. *Rhabdophis chrysargos* (Schlegel, 1837)
Rắn hoa cỏ vàng / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
158. *Rhabdophis nigrocinctus* (Blyth, 1856)
Rắn hoa cỏ đai / 2 / [15]
159. *Rhabdophis subminiatus* (Schlegel, 1837)
Rắn hoa cỏ nhỏ / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
160. *Sinonatrix aequifasciata* (Barbour, 1908)
Rắn hoa cân vân đốm / 2, 3 / M
161. *Sinonatrix percarinata* (Boulenger, 1899)
Rắn hoa cân vân đen / 2, 3, 4, 6 / M
162. *Xenochrophis flavipunctatus* (Hallowell, 1860)
Rắn nước đốm vàng / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
- Pseudoxenodontidae - Họ Rắn hổ xiên**
163. *Plagiopholis nuchalis* (Boulenger, 1893)
Rắn hổ núi mũi mác / 2 / [15]
164. *Pseudoxenodon bambusicola* Vogt, 1922
Rắn hổ xiên tre / 6 / M
165. *Pseudoxenodon macrops* (Blyth, 1855)
Rắn hổ xiên mắt to / 2, 3, 4, 6 / M
- Elapidae - Họ Rắn hổ**
166. *Bungarus candidus* (Linnaeus, 1758)
Rắn cạp nia nam / 3, 4, 5, 6 / M
167. *Bungarus fasciatus* (Schneider, 1801)
Rắn cạp nong / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / EN
168. *Bungarus multicinctus* Blyth, 1861
Rắn cạp nia bắc / 1, 2, 3, 6 / M
169. *Bungarus slowinskii* Kuch, Kizirian, Nguyen, Lawson, Donnelly & Mebs, 2005
Rắn cạp nia sông Hồng / 5 / [19] / VU
170. *Naja atra* Cantor, 1842
Rắn hổ mang Trung Quốc / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / EN / VU
171. *Naja kaouthia* Lesson, 1831
Rắn hổ mang một mắt kính / 5, 6 / [19]
172. *Ophiophagus hannah* (Cantor, 1836)
Rắn hổ mang chúa / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M / CR / VU
173. *Sinomicrurus maccllellandi* (Reinhardt, 1844)
Rắn lá khô thường / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
- Homalopsidae - Họ Rắn bông**
174. *Homalopsis buccata* (Linnaeus, 1758)
Rắn ri cá / 5 / [15]
175. *Hypsiscopus plumbea* (Boie, 1827)
Rắn bông chì / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
176. *Myrrophis chinensis* (Gray, 1842)
Rắn bông Trung Quốc / 1, 2, 3 / M
- Pareidae - Họ Rắn hổ mây**
177. *Pareas carinatus* (Boie, 1828)
Rắn hổ mây gò / 4, 5 / [15]
178. *Pareas hamptoni* (Boulenger, 1905)
Rắn hổ mây Ham-ton / 3, 4, 5, 6 / [15]
179. *Pareas margaritophorus* (Jan, 1866)
Rắn hổ mây ngọc / 2, 3, 4, 5 / [15]
- Viperidae - Họ Rắn lục**
180. *Ovophis monticola* (Gunther, 1864)
Rắn lục núi / 2, 5, 6 / M
181. *Protobothrops cornutus* (Smith, 1930)
Rắn lục sừng / 2, 4, 6 / M // NT
182. *Protobothrops mucrosquamatus* (Cantor, 1839)
Rắn lục cườm / 2, 3, 4, 5, 6 / M
183. *Protobothrops sieversorum* (Ziegler, Herrmann, David, Orlov & Pauwels, 2000)

- Rắn lục vảy lưng ba gò / 4 / [15] // EN
184. *Trimeresurus albolabris* Gray, 1842
Rắn lục mép trắng / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M
185. *Trimeresurus stejnegeri* Schmidt, 1925
Rắn lục xanh / 2, 3, 4, 6 / M
186. *Trimeresurus truongsonensis* Orlov, Ryabov, Thanh & H Cuc, 2004
Rắn lục Trường Sơn / 4 / [15]
187. *Trimeresurus vogeli* David, Vidal & Pauwels, 2001
Rắn lục von-gen / 3, 4, 5, 6 / M
- Xenodermidae - Họ Rắn xe điều**
188. *Achalinus rufescens* Boulenger, 1888
Rắn xe điều nâu / 2, 3 / M
189. *Achalinus spinalis* Peters, 1869
Rắn xe điều xám / 2 / M
190. *Fimbrios klossi* Smith, 1921
Rắn mã / 5, 6 / [15]
191. *Fimbrios smithi* Ziegler, David, Miralles, Van Kien & Quang Trung, 2008
Rắn Máu-mit / 4 / [15]
- Typhlopidae - Họ Rắn giun**
192. *Argyrophis diardii* (Schlegel, 1839)
Rắn giun lớn / 1, 2, 3, 4 / M
193. *Indotyphlops braminus* (Daudin, 1803)
Rắn giun thường / 1, 2, 3, 4, 5, 6 / M

Nhận xét: kết quả thống kê đã xác định khu vực Bắc Trung Bộ có 303 loài LCBS, gồm 110 loài lưỡng cư thuộc 9 họ, 3 bộ; 193 loài bò sát thuộc 23 họ, 2 bộ. Như vậy, số loài lưỡng cư của khu vực Bắc Trung Bộ chiếm 40,29% tổng số loài lưỡng cư của Việt Nam, số loài bò sát chiếm 40,80% tổng số loài bò sát của Việt Nam. Tính chung thì số loài LCBS của khu vực Bắc Trung Bộ chiếm 40,62% số loài LCBS của cả nước đến thời điểm hiện tại.

Kết quả thống kê cũng cho thấy số loài LCBS được ghi nhận ở các địa phương thuộc khu vực Bắc Trung Bộ có sự khác nhau. Số loài được ghi nhận nhiều nhất ở Quảng Bình (178 loài, chiếm 58,94% tổng số loài của Bắc Trung Bộ); tiếp đến là Nghệ An và Thừa Thiên - Huế, mỗi tỉnh ghi nhận 173 loài, chiếm 57,28%. Khu vực Quảng Trị và Thanh Hóa ghi nhận số loài ít nhất, lần lượt là 107 loài (chiếm 35,43% - Quảng Trị) và 125 loài (chiếm 41,39% - Thanh Hóa) (bảng 1).

Bảng 1. Số lượng loài lưỡng cư, bò sát ghi nhận ở các tỉnh thuộc khu vực Bắc Trung Bộ.

Địa phương	Thanh Hóa	Nghệ An	Hà Tĩnh	Quảng Bình	Quảng Trị	Thừa Thiên - Huế
Lưỡng cư	60	71	57	60	32	67
Bò sát	65	102	94	118	75	106
Tổng	125	173	151	178	107	173
Tỉ lệ %	41,39	57,28	50,00	58,94	35,43	57,28

Số loài bò sung phân bố so với danh lục của Nguyen Van Sang, et al. (2009): đã xác định có 48 loài (20 loài lưỡng cư, 28 loài bò sát) bò sung phân bố cho khu vực Bắc Trung Bộ so với công bố của Nguyen Van Sang, et al. (2009), trong đó có 28 loài bò sung dựa trên phân tích các mẫu vật; 20 loài theo các tài liệu đã công bố từ sau năm 2009 đến nay.

Các loài LCBS quý, hiếm, có giá trị bảo tồn nguồn gen

Trong số 303 loài LCBS được ghi nhận ở khu vực Bắc Trung Bộ, có 62 loài quý, hiếm, có giá trị bảo tồn nguồn gen, gồm 22 loài lưỡng cư và 40 loài bò sát. Cụ thể: theo Sách Đỏ Việt Nam (2007), khu vực Bắc Trung Bộ có 36 loài, gồm 6 loài ở mức Rất nguy cấp (CR), 16 loài ở mức Nguy cấp (EN) và 14 loài Sắp nguy cấp (VU). Theo Danh lục Đỏ IUCN (2018), có 4 loài ở mức Rất nguy cấp (CR), 15 loài ở mức Nguy cấp (EN), 16 loài ở mức Sắp nguy cấp (VU) và 6 loài ở mức Bị đe dọa (NT). Các loài được xếp ở mức Sắp nguy cấp theo Sách Đỏ Việt Nam là *Megophrys palpebralespinosa*, *Cuora cyclornata*, *Rafetus swinhoi*, *Malayopython reticulatus*, *Python molurus* và *Ophiophagus hannah*. Theo Danh lục Đỏ IUCN, các loài *Cuora bourreti*, *Cuora cyclornata*, *Cuora galbinifrons* và *Rafetus swinhoi* được xếp ở mức Sắp nguy cấp.

Số lượng các loài LCBS quý, hiếm, được xếp trong tình trạng bị đe dọa ở các mức độ khác nhau chiếm 20,46% tổng số loài, điều này chứng tỏ khu vực Bắc Trung Bộ có giá trị bảo tồn cao, gồm cả những loài có tầm quan trọng quốc gia và quốc tế về bảo tồn.

Kết luận

Khu vực Bắc Trung Bộ là nơi chứa đựng tính đa dạng cao về các loài LCBS, đã xác định được 303 loài thuộc 32 họ, 5 bộ. Số loài LCBS của khu vực Bắc Trung Bộ chiếm 40,62% tổng số loài LCBS đã ghi nhận được ở Việt Nam đến thời điểm hiện tại.

Kết quả nghiên cứu đã bổ sung phân bố của 48 loài (20 loài lưỡng cư, 28 loài bò sát) cho khu vực Bắc Trung Bộ so với công bố năm 2009 của Nguyen Van Sang, et al.

Khu vực Bắc Trung Bộ cũng là nơi có giá trị bảo tồn cao, có tầm quan trọng quốc gia và quốc tế về bảo tồn với 62 loài quý, hiếm, bị đe dọa ở các mức độ khác nhau, trong đó có 36 loài được ghi trong Sách Đỏ Việt Nam (2007) và 41 loài trong Danh lục Đỏ IUCN (2018).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Hoàng Xuân Quang, Hoàng Ngọc Thảo, Nguyễn Văn Sáng (2008), "Một số nhận xét về khu hệ ếch nhái, bò sát Bắc Trung Bộ", *Tạp chí Sinh học*, **30(4)**, tr.41-48.

[2] Hoàng Xuân Quang (1993), *Góp phần điều tra nghiên cứu ếch nhái, bò sát các tỉnh Bắc Trung Bộ (trừ bò sát biển)*, Luận án Phó tiến sỹ ngành sinh học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 1, 207 trang.

[3] Nguyễn Văn Sáng, Hoàng Xuân Quang (2000), "Khu hệ ếch nhái, bò sát VQG Bến En - Thanh Hóa", *Tạp chí Sinh học*, **22(1B)**, tr.24-29.

[4] Lê Nguyên Ngật, Hoàng Xuân Quang (2001), "Kết quả điều tra bước đầu về thành phần loài ếch nhái, bò sát ở Khu BTTN Pù Mát, tỉnh Nghệ An", *Tạp chí Sinh học*, **23(3b)**, tr.59-65.

[5] Nguyễn Văn Sáng (2007), Động vật chi Việt Nam (Phần bộ rắn), **Tập 14**, NXB Khoa học và Kỹ thuật, Hà Nội, 248 trang.

[6] J.J.L. Rowley, Q.V. Dau, T.T. Nguyen, T.T. Cao, V.S. Nguyen (2011), "A new species of *Gracixalus* (Anura: Rhacophoridae) with a hyperextended vocal repertoire from Vietnam", *Zootaxa*, **3125**, pp.22-38.

[7] J.J.L. Rowley, Q.V. Dau, T.T. Cao (2017), "A new species of *Leptolalax* (Anura: Megophryidae) from Vietnam", *Zootaxa*, **4273(1)**, pp.61-79.

[8] Nguyễn Kim Tiến, Nguyễn Thị Dung, Hoàng Thị Ngân, Trương Nho Tự

(2011), Thành phần loài LCBS Khu BTTN Pù Hu, tỉnh Thanh Hóa, Hội nghị khoa học toàn quốc về sinh thái và tài nguyên sinh vật lần thứ 4, tr.407-413.

[9] Hoàng Xuân Quang, Hoàng Ngọc Thảo, Ngô Đắc Chứng (2012), *Ếch nhái, Bò sát ở VQG Bạch Mã*, NXB Nông nghiệp, Hà Nội, 220 trang.

[10] Luu Quang Vinh, Nguyen Quang Truong, Pham The Cuong, Dang Ngoc Kien, Vu Ngoc Thanh, Sladjana Miskovic, Michael Bonkowski & Thomas Ziegler (2013), "No end in sight? Further new records of amphibians and reptiles from Phong Nha - Ke Bang National Park, Quang Binh Province, Vietnam", *Biodiversity Journal*, **4(2)**, pp.285-300.

[11] Đậu Quang Vinh, Nguyễn Văn Sáng, Lê Thị Hồng Lam, Hoàng Xuân Quang (2013), Đa dạng thành phần loài và sự phân bố theo độ cao của họ Ếch cây *Rhacophoridae* tại Khu BTTN Pù Hoạt, Hội nghị khoa học toàn quốc về sinh thái và tài nguyên sinh vật lần thứ 5, tr.894-897.

[12] Nguyễn Tài Thắng, Nguyễn Thành Luân, Phạm Văn Thông, Nguyễn Đắc Mạnh, Trương Văn Vinh, Nguyễn Ngọc Sang (2015), *Kết quả ban đầu về thành phần loài bò sát ở Khu BTTN Pù Luông, tỉnh Thanh Hóa*, Hội nghị khoa học toàn quốc về sinh thái và tài nguyên sinh vật lần thứ 6, tr.878-882.

[13] Phạm Thế Cường, Hoàng Văn Chung, Nguyễn Quảng Trường, Chu Thị Thảo, Nguyễn Thiên Tạo (2012), Thành phần loài bò sát và ếch nhái ở Khu BTTN Xuân Liên, tỉnh Thanh Hoá, Hội thảo quốc gia về LCBS ở Việt Nam lần thứ hai, NXB Đại học Vinh, tr.112-119.

[14] Pham The Cuong, Nguyen Quang Truong, Hoang Van Chung & Thomas Ziegler (2016), "New records and an updated list of amphibians from Xuan Lien Nature Reserve, Thanh Hoa Province, Vietnam", *Herpetology Notes*, **9**, pp.31-41.

[15] Nguyen Van Sang, Ho Thu Cuc, Nguyen Quang Truong (2009), *Herpetofauna of Vietnam*, Edition Chimaira, Frankfurt am Main, 768 pp.

[16] D. Frost (2018), "Amphibian species of the world", an online reference, Version 6.0, The American Museum of Natural History, New York, USA, Available from [http:// research.amnh.org/vz/herpetology/amphibia/](http://research.amnh.org/vz/herpetology/amphibia/) (accessed 20 July 2018).

[17] P. Uetz, P. Freed, J. Hošek (eds.) (2018), *The Reptile Database*, <http://www.reptile-database.org>, accessed.

[18] Bộ Khoa học và Công nghệ (2007), *Sách Đỏ Việt Nam (Phần 1. Động vật)*, NXB Khoa học Tự nhiên và Công nghệ, Hà Nội.

[19] IUCN (2018), *The IUCN Red List of threatened species*, <http://www.iucnredlist.org>.

[20] N.L. Orlov, N.A. Poyarkov, T.T. Nguyen (2015), "Taxonomic notes on *Megophrys* frog (Megophryidae: Anura) of Vietnam, with description of a new species", *Russian Journal of Herpetology*, **22(3)**, pp.206-218.

[21] N.S. Nguyen, Lun-Xiao Yang, T.T.N. Le, T.L. Nguyen, N.L. Orlov, V.C. Hoang, Q.T. Nguyen, Jie-Qiong Jin, Ding-Qi Rao, N.T. Hoang, Ing Che, R.W. Murphy & Ya-Ping Zhang (2014), "DNA barcoding of Vietnamese bent-toed geckos (Squamata: Gekkonidae: *Cyrtodactylus*) and the description of a new species", *Zootaxa*, **3784(1)**, pp.048-066.

[22] N.L. Orlov, Q.T. Nguyen, T.T. Nguyen, N.B. Ananjeva, T.C. Ho (2010), "A new species of the genus *Calamaria* (Squamata: Ophidia: Collubridae) from Thua Thien-Hue province, Vietnam", *Russian Journal of Herpetology*, **17(3)**, pp.236-242.

[23] Q.T. Nguyen, P. David, T.T. Tran, Q.V. Luu, K.Q. Le, T. Ziegler (2010), "*Amphiesmoides ornaticeps* (Werner, 1924), an addition to the snake fauna of Vietnam, with a redescription and comments on the genus *Amphiesmoides* Malnate, 1961 (Squamata: Natricidae)", *Revue Suisse de zoologie*, **117(1)**, pp.45-56.